

8. Verkroost M., Meijerink L., Linsten H., Veen W. Finding a Balance in Dimensions of Blended Learning. *International Journal on E-Learning Academic Research Library*, 2008. Vol. 7 (3). Pp. 499–522.

Дем'янюк Н., кандидат педагогічних наук,
доцент, Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ДИСЦИПЛІН ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОГО ЦИКЛУ

У сучасних умовах реформування національної системи освіти, інтеграції в європейський освітній простір, реалізації основних настанов «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті» значно актуалізуються проблеми підвищення ефективності освітнього процесу, удосконалення професійної теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя. В їх реалізації пріоритетні позиції надаються компетентнісному підходу, який відображено в нових освітньо-професійних програмах підготовки фахівців. Він має забезпечуватись не лише вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, впровадженням інноваційних педагогічних технологій, а й спиратись на основні традиційні підходи до формування знань, умінь і навичок студентів. Важливим складником професійної підготовки вчителя музичного мистецтва на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти є формування диригентсько-хорових компетентностей.

Хоровий спів є одним із основних засобів музично-естетичного виховання молодого покоління. Роль диригента в роботі з хором колективом важко переоцінити. Саме від нього залежать здійснення поступового вокально-хорового навчання і музично-естетичного виховання хористів, забезпечення успішної творчої діяльності та вдосконалення виконавської майстерності. Вирішенню цих завдань сприятимуть знання теоретичних основ хорового диригування і професійна диригентська техніка хормейстера, тобто професійні диригентсько-хорові компетентності, які формуються в процесі вивчення навчальних дисциплін «Хорове диригування», «Диригування», «Практикум з хорового диригування» тощо. Їх мета – формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до здійснення вокально-хорової діяльності у закладах освіти і культури.

Серед фахових компетентностей, які мають сформуватись на практичних заняттях із дисциплін диригентсько-хорового циклу першого і другого рівнів вищої освіти, назвемо: здатність виявляти музикальність, виконавські (диригентсько-хорові, інструментальні, вокальні), артистичні вміння і навички; здатність відчувати і демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до вокально-хорових творів; активно сприймати, запам'ятовувати, відтворювати та інтерпретувати їх зміст; здатність до перенесення системи

фахових знань у площину навчального предмету «Мистецтво» тощо.

Програмними результатами навчання з курсів диригентсько-хорового циклу визначаються: володіння теоретичними основами диригентсько-хорової техніки та художньої інтерпретації музичних творів; здійснення музично-теоретичного та вокально-хорового аналізу музичних творів; уміння самостійно працювати над хором твором, якісно інтонувати партії та виконувати хорову партитуру на фортепіано; розуміння специфіки й оволодіння прийомами відтворення хорових творів різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів; знання особливостей хормейстерської діяльності з дитячими колективами, принципів добору високохудожнього хорового репертуару; надання художньо-естетичної оцінки музичних творів та їх емоційне переживання; використання професійних знань і вмінь для вирішення практичних завдань у галузях загальної музичної освіти та культури тощо.

Для досягнення зазначених результатів основною формою навчальної роботи має бути традиційне індивідуальне практичне заняття. Найбільш ефективним є проведення двох занять на тиждень із кожним студентом за індивідуальною робочою програмою, що має бути передбачено чинними навчальними планами. На індивідуальному практичному занятті з дисциплін диригентсько-хорового циклу застосовуються різні види роботи: перевірка виконання завдань самостійної роботи студента; музично-теоретичний і вокально-хоровий аналіз хорових творів; диригування творів навчального репертуару; засвоєння елементів диригентсько-хорової техніки, оволодіння засобами художньо-образної виразності, виконання спеціальних вправ; гра на фортепіано хорових партитур; інтонування хорових партій відповідно характеру творів; виконання під власний супровід пісень шкільного репертуару тощо. Співвідношення цих видів може змінюватися в залежності від конкретної мети кожного заняття. Характер занять, рівень складності індивідуальних навчальних програм, специфіка методичних прийомів і підходів визначаються наявністю та якістю попередньої музичної підготовки, рівня розвитку індивідуальних творчих здібностей студентів. Цим зумовлюється необхідність застосування диференційованого підходу в процесі навчання, добір індивідуальних різноманітних за характером і рівнем складності хорових і пісенних творів. Здійснювати роботу над навчальним диригентсько-хоровим репертуаром необхідно послідовно і систематично.

У процесі формування професійних диригентсько-хорових компетентностей майбутнього вчителя вирішальну роль відіграє правильний вибір навчального репертуару. Враховуючи особисті творчі здібності та різну попередню музичну підготовку студентів, він обирається суто індивідуально. Від семестру до семестру репертуар поступово ускладнюється, тим самим забезпечується послідовність і наступність навчання. Навчальний репертуар включає багато різноманітних за рівнем складності, змістом, характером, фактурою, засобами художньої виразності творів. Серед них твори а cappella та з інструментальним супроводом, хорові мініатюри та твори крупної форми: обробки українських народних пісень (укр. нар. пісня в обр. Ф. Колесси «Стоїть явір», укр. нар. пісня в обр. К. Домінчена «Марина», укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Козака несуть»); зразки вітчизняної та світової хорової класики (Б. Лятошинський, сл. О. Пушкіна «По небу крадеться луна», К. Данькевич «Чорний крук», хор із опери «Богдан Хмельницький», Й.С. Бах, перекл. А. Машистова «Сердце, молчи», Дж. Верді «Кто там с победой к славе», хор із опери «Аїда»); твори сучасних композиторів (Т. Попатенко, сл. Є. Авдієнко «Падаєт снег», М. Парцхаладзе,

сл. А. Максасва «Яблунька», В. Теличко, сл. М. Меденцій «Нічка»).

На заняттях необхідно виховувати в студентів розуміння значення інструментального виконання хорової партитури на фортепіано, яке має бути зразковим і повною мірою передавати загальне звучання хору, характерні нюанси всієї музично-виразної палітри твору, зокрема характер звуковедення, особливості метро-ритмічної структури, фактури, гармонії, голосоведення, темпу, динаміки, фразування, розкриття художньо-образної сфери тощо. Це потребує наявності в студентів певних виконавсько-інструментальних умінь і навичок. Також важливим є формування в студентів вокально-інтонаційної компетентності – умінь і навичок чистого, виразного інтонування партій хорових творів. Воно має бути досконалим, адже є взірцем для співаків. Робота над чистотою інтонування партій потребує певних зусиль і часу, має проводитись систематично, під контролем викладача особливо тоді, коли в студента порушена координація слуху і голосу.

Для розвитку професійних диригентсько-хорових компетентностей студентів також корисним є читання хорових партитур, яке сприяє засвоєнню різних стилів і особливостей хорового письма, розширює музичний кругозір, розвиває слухову сферу, вміння осмислювати й уявляти внутрішнім слухом звучання твору, всебічно його аналізувати.

Отже, вивчаючи дисципліни диригентсько-хорового циклу, студенти мають засвоїти алгоритм дій диригента, який передбачає таку послідовність у роботі над твором: аналіз, вивчення хорової партитури на фортепіано, інтонування хорових партій, диригування, (розучування твору з хором, концертний виступ).

Список використаних джерел

1. Дем'янюк Н. Хорове диригування // Змістовий складник формальної професійної освіти вчителів музичного мистецтва (І освітній рівень) : монографія // редкол.: Н. В. Сулаєва (наук. ред.), О. Лобач (відповід. ред.). Полтава : ПНПУ, 2020. С. 148-155.
2. Пігров К. Керування хором. Вид.2. К. : Музична Україна, 1996. 188 с.

Добробатько Н., викладач,
Градизька мистецька школа
імені Героя України О. І. Білаша
(м. Градизьк)

ЗНАЧЕННЯ РОБОТИ НАД ГАМАМИ, АРПЕДЖІО, ВПРАВАМИ, ЕТЮДАМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК УЧНІВ

Гами, арпеджіо, вправи та етюди є важливим матеріалом у роботі музиканта над розвитком і удосконаленням виконавської техніки. Систематична і послідовна робота над вказаним матеріалом є необхідною умовою формування основних технічних умінь і навичок.

Методику навчання гри на фортепіано розробили А. Алексєєв [1], Л. Баренбойм [2], Г. Нейгауз [5], проблему технічної підготовки розкрили С. Ляховицька [3], Б. Міліч [4] та ін.

Мета статті – описати окремі прийоми роботи над технічним матеріалом у класі